

Ez is kimaradt az R. J. Gallery:

-Humorból elégtelen című könyvéből-

A szerzőknek egy adott helyzetben pontot kell tenniük az írásuk végére, különben soha sem kerülne a könyv az olvasó kezébe. Az igazán jó dolgok azonban akkor jutnak eszükbe, ha már a könyvet kinyomtatták. Így jártam én is, az anekdotagyűjteményt végig böngészve jöttem rá, mennyi minden el lehetett volna még mondani például a két jeles aradi tanárról, Réhon Józsefről (mindenki Jocója, az író úr) és Kovács Mihályról (a mindenki Miska bácsija), nem a tanár-diák, hanem a tanár-tanár vagy felettes-beosztott vonatkozásban. Most részben pótolnám a hiányt.

1968 őszén kerültem Aradra, kevés tanítási tapasztalattal rendelkező fiatal tanárként. Jocó, mint főtanfelügyelő-helyettes rögtön védőszárnya alá vett, gondolom, nem szürke, kezdő tanári lényem indította el a fantáziáját, hanem az, hogy egy volt diákja, Schmidt Kati a feleségem. (Jocó egész életében nyomon követte volt tanítványai sorsának alakulását, és segített, akinek csak tudott.)

Lehet, hogy az irántam tanúsított érdeklődését az is befolyásolta, hogy Aradra kerülésem ügyében olyan papírt hoztam Bukarestből a Tanügyminisztériumtól, amelyen hat bélyegző-lenyomat volt (ahány íróasztal, annyi pecsét), meg is kérdezte, hogyhogy „csak” ennyit sikerült beszereznem.

Az összes lehetséges továbbképzésre elküldött, sőt hospitálni is elhívott a saját órájára a volt hármas számú líceumba. Éppen a zártláncú szerves vegyületek elnevezését kérte számon, a diákoknak a fura előtagokkal (tri, tetra, penta) rendelkező szénhidrogéneket kellett felismerni. A tanár úr egy szőke „bombázót” szólított fel, akinek a „tri” megnevezés még eszébe jutott, de a „tetra” már komoly gondot okozott neki. Jocó segítőkészen mondta, hogy egy fajta fehér-

nemű nevében benne van a szó, a leányzó szeme felragyogott, büszkén vágta ki a megoldást, hogy „tetrabugyi”. Az osztály hangosan felröhögött, a tanár úr zavartan mondta, hogy ő a szénhidrogén és nem a fehérnemű nevére kíváncsi. Következett volna a „penta”, de most is néma csend, tehát jött az újabb segítségnyújtás: az amerikai védelmi szervezet épülete ilyen alakú. A „csinibaba” rövid gondolkodás után tudta ezt is, magabiztosan válaszolt: Pentagon. Ennyi elég is volt, a feleltetés véget ért... Mondhatom, sokat tanultam arról, hogyan kell a szunnyadó tanulói ismereteket életre kelteni.

Pécskai tanárkodásom idején tanfelügyelői minőségben többször járt nálam „látogatóban.” Egy alkalommal a Mosóczy–telepi igazgatóval, Farkas Jánossal együtt jöttek inspekcióba. Gondolom, Jocó előre élvezte a bemutatkozás pikantériáját, mikor kéznnyújtás közben az egyik azt mondja, Farkas a másik meg, hogy Piroska. Mindenesetre engem kajánul biztatott: a bemutatkozót kell majd megenni! (A helyzet komikumát fokozta, hogy az igazgató nagytermetű volt, terebélyes derékkal, én meg nála sokkal alacsonyabb és vékony. (Régi szép idők!!!). Megállapítottuk, hogy nem csak az akkor divatos Tralala–Ujuju az egyedüli a nevek párosításában.

Miska bácsival a feleségem szegről-végre rokon volt, így természetesen ő is rögtön elkezdett pártfogolni. Kijelölt egy délutánt, amikor engem majd bevezet a tanítás rejtelseibe. Helyszínül a mai Lidó nyári kertet választotta (az akkori híres Ciocârlia). Szellemünk felfrissítése céljából kávéit ittunk konyakkal. Biztosan okos dolgokat mondhatott, nem emlékszem rá, ő is csak beszélgetés vége felé mondta: Pista fiam, miért nem mondtad, hogy ennyire nem bírod a... kávéit!!!

Emlékezetes találkozásunk volt Pécskán, amikor ő volt a javítóvizsgán a bizottság elnöke. Mint tapasztalatlan tanár, ámulva néztem, hallgattam pedagógiai művészetét, hogy milyen könnyedén tudott kapcsolatot teremteni a tanulókkal, és azok mennyire megbíztak benne.

X. elvtárs gyermeke javítóvizsgázott matematikából, tudása gyenge lábakon állt. Miska bácsi ezt észrevette, rögtön a „színpadra” lépett, hogy mentse a menthetőt. A makogó tanulót rögtön kiskomának szólította (Miska bácsi számára szinte minden diák kiskoma volt). Majd barátságosan érdeklődött az apukája felől, akit – mint mondta – jól ismer. (Mondanom se kell, hogy a nevet most hallotta először). Erre a gyermek arca felragyogott, kezdett megjönni az önbizalma. Felíratta a táblára a megoldandó egyenletet, majd újból kiskomának nevezte, és biztatta, hogy ossza már el kettővel, közben minden szám vagy betű leírásakor megdicsérte, mondván, hogy milyen jól csinálja. S ez így ment egész végig: javaslat az elvégzendő műveletre (ugye meg akarod szorozni x-szel ...), dicséret a leírtakért. A tanár úr mindezt annyira szuggesztíven csinálta, hogy még velünk is elhitette, ez a tanuló tényleg tudja a matematikát. A vizsga után vonattal mentünk haza Aradra. Miska bácsi az állomáson is kitett magáért. Itt akkor nem volt magasított peron, nehéz volt a felszállás a vagonba. Az egyik kolleganő a szűk miniszoknyájában sehogy sem tudott felszállni, erre Miska bácsi lendületesen „segített neki”: két kézzel megtámasztotta a hátsó felét, és feltolta a lépcsőn. A hölgy műfelháborodással tiltakozott az illetlenség miatt, mire Miska bácsi csendesen megjegyezte, ha ő nem segíti, soha nem jut fel a vonatra. Következett a kölcsönös nevetés, szent volt a béke.

Hány ehhez hasonló történet van még... sokunk emlékezetében... Futna belőlük még egy kötetnyire, ha ismét lenne valaki, aki ezeket összegyűjtené... amíg van kitől.

Piroska István

2012. augusztus